

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En rättssäker vindkraftsprövning, SOU 2021:53

Dnr M2021/01277

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland är positiv till utredningens förslag avseende att avskaffa den kommunala tillstyrkan och istället införa lokaliseringsbesked som ska ingå i ansökan om tillstånd för tillståndspliktiga vindkraftsanläggningar. Länsstyrelsen bedömer dock att vissa av utredningens förslag behöver ändras eller bearbetas vidare. Länsstyrelsen instämmer i förslaget att kommunens lokaliseringsbesked bör komma tidigare under processen. Det gör processen mer förutsebar och kan leda till att handläggningstiden för tillståndsprövningen förkortas. I dagsläget är omställningstakten till förnybar energi i länet låg i förhållande till de regionala energi- och klimatmålen. Därav ser Länsstyrelsen positivt på att tillståndsprövningen för att etablera vindkraft ses över.

Länsstyrelsen anser också att det är ett bra förslag att kommunerna uppmuntras att inarbeta sina slutsatser om markens lämplighet för vindkraftsetableringar i översiktsplanen.

Länsstyrelsen ser brister i förslagen som rör regleringen av processen för lokaliseringsbeskedet och vad begäran ska innehålla. Länsstyrelsen motsätter sig förslaget om att kommunen som huvudregel ska meddela positivt besked om den anläggning som planeras är förenlig med den markanvändning som anges i kommunens översiktsplan. Det innebär i praktiken att översiktsplanen blir bindande i denna del. Det underlag som föreslås ingå i begäran, såsom uppgifter om projektområde, antal verk och höjd, räcker troligen inte för att kommunen ska kunna bedöma och ta ställning till påverkan på mark- och vattenområden. Länsstyrelsen ser därför behov av att, i de fall området inte har pekats ut i översiktsplanen, samråd med allmänheten ska ha skett inför kommunens ställningstagande till lokaliseringsbeskedet. Länsstyrelsens bedömer därmed att det i vissa fall behövs längre tidsfrist för kommunens besked än sex månader.

Länsstyrelsens anser att kommunens lokaliseringsbesked inte bör kunna överklagas i sak utan endast utifrån laglighetsprövning.

Länsstyrelsens synpunkter

7 Ekonomisk kompensation

Ekonomisk ersättning kan vara ett sätt att få kommun och samhälle att acceptera etableringen av vindkraft och som kan gynna en fortsatt utbyggnad av vindkraft. Hur ett sådant system ska utformas har dock inte ingått i utredningen. Den analys som presenteras väcker många frågor kring hur detta bör regleras, vilka summor som kan vara rimliga, vem som bör få ersättning

och vem som ska betala. Länsstyrelsen anser att dessa frågor bör utredas vidare i en separat utredning.

8 Utredningens förslag och överväganden

8.2 Kommunernas inflytande över lokaliseringen av vindkraft bibehålls

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att kommunerna bör behålla ett starkt inflytande över om och var vindkraft kan byggas i kommunen.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om att kommunens besked om lokalisering ska avges tidigt i processen och att beskedet blir en förutsättning för att en ansökan om tillstånd om vindkraft ska tas upp till prövning. Förslaget bedöms underlätta tillståndsprocessen och medföra att tillståndsprövningen blir mer förutsebar jämfört med dagens system med kommunal tillstyrkan. Åtgärden kan effektivisera tillståndsprocessen och förkorta handläggningstiderna vid tillståndsprövning av vindkraft. Länsstyrelsen har erfarenhet av att nuvarande bestämmelse om kommunal tillstyrkan har orsakat problem i vissa ärenden om tillståndsprövning av vindkraft. Handläggningstiden har i vissa fall förlängts på grund av att besked om tillstyrkan har dröjt och att det inte finns några möjligheter att framtvinga svar inom en viss tid. Beslut om avstyrkan har i något fall lämnats i ett sent skede av prövningsprocessen.

Utifrån de regionala energi- och klimatmålen i Östergötland, som är i linje med de nationella, finns det ett behov av att utbyggnaden av förnybar energi ökar, däribland vindkraft. I dagsläget är omställningstakten till förnybar energi i länet för låg. Därav ser Länsstyrelsen positivt på att tillståndsprocessen för att etablera vindkraft ses över och att det blir en mer rättssäker och snabbare process.

8.3 Förutsebarheten stärks genom att översiktsplanernas vikt blir större

Länsstyrelsens anser att utredningens förslag om att kommunen som huvudregel ska avge positivt lokaliseringsbesked för vindkraftsanläggningar som är förenliga med aktuell översiktsplan, är problematisk. Förslaget innebär att översiktsplanen i praktiken blir bindande i denna fråga. Länsstyrelsen ställer sig frågande till hur utredningen menar att kommunens incitament för att aktivt planera för vindkraftsutbyggnad skulle öka med detta förslag. Utredningen förutsätter att vindkraftsområden har pekats ut i kommunernas översiktsplaner, vilket inte motsvarar dagens situation. Tvärtom krävs omfattande planeringsinsatser från kommunerna för att identifiera och förankra lämpliga platser för vindkraftsutbyggnad. Här anser Länsstyrelsen att förslaget behöver utformas med större förståelse för att vindkraftsutbyggnaden behöver ha en demokratisk förankring. Kommunen har ansvaret för hur mark- och vattenområden i sin kommun utnyttjas. En detaljplanläggning ligger i normalfallet till grund för andra miljöfarliga verksamheter. Förslaget innebär att en förankringsprocess, som exempelvis en detaljplanläggning garanterar, kan kringgå om det utpekade området för vindkraftsutbyggnad inte har genomgått en grundlig förankring i översiktsplanen.

8.3.2 Planeringsstöd till kommunerna

Länsstyrelsen är positiv till förslaget om planeringsstöd för kommunernas planering av vindkraft. Många av de mindre kommunerna saknar resurser för att arbeta med denna typ av frågor. I Energimyndighetens och Naturvårdsverkets nationella strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad föreslås att regionala analyser för vindkraftsutbyggnad tas fram. Dessa skulle kunna vara ett stöd och komplement för kommunernas planeringsprocess och vid lokaliseringsbeslut.

8.4 Rättssäkerheten stärks genom krav på besluten och en utökad klagorätt

Länsstyrelsen bedömer att det är positivt att lokaliseringsbeskeden är motiverade och att ett positivt besked gäller en viss tid. Ett positivt lokaliseringsbeslut som är giltigt i fem år ger goda förutsättningar för vindkraftprojektörer att genomföra de utredningar och ta fram de underlag som behövs för ansökan om tillstånd. Förutsebarheten vid tillståndsprövning ökar i och med att beskedet om lokalisering inte ändras efter att ansökan om tillstånd har lämnats in.

Ett lokaliseringsbesked föreslås kunna överklagas av den det angår och har gått emot, samt av miljöorganisationer. Det bör förtydligas vilka som kan överklaga ett lokaliseringsbesked. Även andra som berörs av vindkraftprojektet, utöver exploatören och miljöorganisationer, bör kunna överklaga beskedet. Länsstyrelsens förutsätter att rätten att överklaga motsvarar dagens möjlighet att överklaga en översiktsplan. Lokaliseringsbeskeden bör däremot inte kunna överklagas i sak. Något större utrymme att överklaga är, enligt Länsstyrelsens mening, inte lämpligt. Det ligger inom ramen för ”planmonopolet” att kommunen ytterst ska kunna bestämma om en viss markanvändning är lämplig och önskvärd.

8.5 Effektiviteten ökas genom att en tidsfrist för kommunens besked införs och besluten görs bindande i viss tid

Länsstyrelsens bedömer att det i vissa fall kan behövas längre tidsfrist för kommunens besked än sex månader. Beskedet kan till exempel behöva förankras hos medborgarna i de fall frågan inte har bearbetats i översiktsplanen. Det behöver förtydligas vilket underlag som kommunen ska ha för ställningstagandet om lokaliseringsbesked. Tiden bör inte börja räknas förrän underlaget är komplett. Det kan krävas ett mer omfattande underlag än endast uppgifter om utbredningsområde, antal vindkraftverk och den högsta höjden. Underlaget behöver vara tillräckligt för att kommunen ska ha rimlig chans att förstå konsekvenserna av sitt beslut. Resultatet av en medborgardialog bör ingå i underlaget utom i de fall när frågan har förankrats i översiktsplanen. Om vindkraftsprojektören har genomfört ett samråd inom ramen för sitt inledande miljöbedömningsarbete kan detta ingå som en del i begäran om lokaliseringsbesked. I de fall det inte skett något samråd eller annan medborgardialog behöver kommunen sköta den delen själv och i så fall kan det således behöva finnas en möjlighet att förlänga tidsfristen för avgörandet av lokaliseringsbesked. Det framgår inte av utredningen om det finns några sanktionsmöjligheter om kommunen förhåller sitt ställningstagande. Den frågan kan behöva övervägas ytterligare.

De som medverkat i yttrandet

Beslut om yttrande har fattats av länsråd Ann Holmlid med miljöskyddshandläggare Karin Fröbom som föredragande. I den slutliga handläggningen har också miljöskyddshandläggare Annika Arvidsson Rosén, länsarkitekt Jan Persson och energi- och klimatstrateg Joakim Svensson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Christina Leideman, christina.leideman@regeringskansliet.se

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.